

Ewaluacja projektu

„Nauczyciel w teorii i praktyce.

**Program doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach
dla nauczycieli kształcenia zawodowego w sektorze
informatycznym i telekomunikacyjnym”**

Raport końcowy

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Raport opracowany przez

Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych sp. z o.o.

ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 17

90-248 Łódź

tel. (42) 633 17 19

fax. (42) 209 36 85

Autor raportu:

Dominik Witkowski

Główny specjalista ds. ewaluacji

Spis treści

Wstęp	4
1 Podsumowanie ewaluacji początkowej projektu.....	5
2 Podsumowanie ewaluacji bieżącej projektu	7
2.1 Sprawozdanie z ewaluacji bieżącej – czerwiec 2012 r.	7
2.2 Podsumowanie ewaluacji bieżącej w okresie listopad 2010 r. - czerwiec 2012 r.....	10
3 Ewaluacja końcowa – analiza stanu końcowego/wnioski końcowe	16
Podsumowanie.....	19

Wstęp

Przeprowadzenie ewaluacji projektu „Nauczyciel w teorii i praktyce. Program doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym”, zostało zaplanowane na etapie prac koncepcyjnych nad stworzeniem wyżej wymienionego przedsięwzięcia. Zgodnie z wytycznymi wniosku o dofinansowanie, badanie ewaluacyjne zrealizowane w ramach projektu:

- miało przebieg trójfazowy i było realizowane na początku (ewaluacja początkowa), w trakcie (ewaluacja bieżąca/okresowa) i na końcu prac projektowych (ewaluacja końcowa);
- miało charakter zewnętrzny – całość procesu została powierzona wyspecjalizowanej firmie zewnętrznej pełniącej rolę Ewaluatora projektu;
- tam gdzie to było możliwe, gromadziło dane z uwzględnieniem płci respondentów.

Niniejszy raport, podsumowuje i zamyka proces oceny projektu. Część podsumowującą tworzą rozdziały 1-2, w których zreferowano przebieg i rezultaty ewaluacji początkowej (rozdział 1) i bieżącej/okresowej (rozdział 2). W tym miejscu należy zaznaczyć, iż w ramach podsumowania ewaluacji bieżącej przedstawiono również relację z jej przebiegu w ostatnim miesiącu wdrażania projektu (czerwiec 2012 r.), która uzupełnia comiesięczne sprawozdania przygotowywane przez Ewaluatora przez cały okres trwania przedsięwzięcia.

Część zamykająca tworzy rozdział 3 i podsumowanie. Dokonano w nich, analogicznie do treści raportu początkowego analizy stanu końcowego w zakresie planowanych produktów, rezultatów i celów przedsięwzięcia oraz pełnej oceny projektu pod kątem wszystkich zastosowanych w toku badań i analiz kryteriów ewaluacyjnych.

1 Podsumowanie ewaluacji początkowej projektu

Na wstępie realizacji projektu Ewaluator przygotował plan/harmonogram ewaluacji oraz sformułował niezbędne założenia metodologiczne, które zostały zaakceptowane przez Projektodawcę. Ewaluacja początkowa projektu „Nauczyciel w teorii i praktyce. Program doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym” została zrealizowana w pierwszym miesiącu wdrażania ww. przedsięwzięcia (listopad 2012 r.) i zrelacjonowana w raporcie początkowym. Ujęto w nim między innymi charakterystykę projektu (ramy instytucjonalne i czasowe, grupa docelowa, cele, podstawowe działania i ich produkty/rezultaty) oraz zarys przebiegu badań ewaluacyjnych (cele, kryteria, źródła danych, fazy) – uwzględnienie tych elementów było przede wszystkim podyktowane wprowadzającym charakterem raportu początkowego. Ponadto, w dokumencie znalazła się analiza prac organizacyjno-przygotowawczych oraz merytorycznych zrealizowanych w ramach Zadania 1, 5 i 6 w listopadzie 2010 r. (element ewaluacji bieżącej). Kluczowym składnikiem raportu początkowego była jednak analiza stanu początkowego/wyjściowego, w ramach której określono (najważniejsze elementy wspomnianej analizy przytoczono poniżej):

- powiązania pomiędzy poszczególnymi produktami, rezultatami i celami szczegółowymi;
- stan początkowy/wyjściowy w zakresie produktów, rezultatów i celów szczegółowych lub czas ustalenia stanu początkowego/wyjściowego;
- czas i sposób pomiaru zmian w zakresie produktów, rezultatów i celów szczegółowych.

(...) produkty, których znacząca część (strategia, raporty z seminariów, program doskonalenia zawodowego, raporty z wdrożenia programu doskonalenia zawodowego, rekomendacje, publikacja i konferencja podsumowująca, portal internetowy) jest nie tylko podstawą do osiągnięcia rezultatów twardych projektu ale również bezpośrednio prowadzi do osiągnięcia celu szczegółowego nr 3 zdefiniowanego jako „Wypracowanie nowych rozwiązań organizacyjnych w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu we współpracy z pracodawcami”. Pozostałe produkty (materiały dydaktyczne i szkoleniowe, czas trwania zajęć w ramach poszczególnych bloków warsztatowych) przekładają się bezpośrednio na osiągnięcie rezultatów twardych. Te z kolei w większości (udział Beneficjentów Ostatecznych w programie doskonalenia zawodowego, warsztatach i praktykach) są fundamentem do osiągnięcia rezultatów miękkich. Natomiast czwarty rezultat twardy (zaangażowanie przedsiębiorstw w realizację programu do-

skonalenia zawodowego) bezpośrednio prowadzi do wypracowania przytoczonego już wcześniej celu szczegółowego nr 3. Wszystkie rezultaty miękkie projektu odnoszą się do takich kategorii jak: wiedza i umiejętności, motywacja, świadomość (dotyczy Beneficjentów Ostatecznych), co w naturalny sposób powoduje, że ich osiągnięcie jest warunkiem koniecznym do realizacji pozostałych trzech celów szczegółowych projektu – również odnoszących się do wyżej wymienionych kategorii.

W ciągu pierwszego miesiąca realizacji projektu został utworzony portal internetowy promujący projekt. W związku z tym jeden z planowanych produktów został już wypracowany. W przypadku pozostałych, należy przyjąć wskaźnik 0 (zero), który będzie weryfikowany w toku ewaluacji bieżącej. Wytworzenie produktów mających formę publikacji zostanie zdiagnozowane między innymi poprzez zaplanowaną analizę ich treści. Pozostałe produkty będą badane na postawie danych dostarczonych przez Projektodawcę (postępy rzeczowe).

Jeżeli chodzi o rezultaty twarde to są one w większości związane z uczestnictwem w projekcie Beneficjentów Ostatecznych. Rekrutację uczestników zaplanowano na czerwiec i lipiec 2011 r. – dopiero po jej zakończeniu będzie można rozpocząć weryfikację postępu w osiąganiu rezultatów twardych. Jako punkt wyjścia należy przyjąć wskaźnik wynoszący 0, który będzie analizowany w toku ewaluacji bieżącej na podstawie danych uzyskanych od Projektodawcy (to samo dotyczy rezultatu twardego związanego z udziałem przedsiębiorstw w realizacji programu doskonalenia zawodowego nauczycieli kształcenia zawodowego/instruktorów praktycznej nauki zawodu).

Nieco inna sytuacja ma miejsce w przypadku rezultatów miękkich. Ich badanie również będzie można rozpocząć dopiero po zrekrutowaniu Beneficjentów Ostatecznych. Jednakże w związku z tym, iż wskaźnikiem osiągnięcia rezultatów miękkich jest poziom wiedzy i umiejętności Beneficjentów Ostatecznych, nie można na chwilę obecną ustalić stanu początkowego w tym zakresie. Weryfikacji osiągnięcia rezultatów miękkich będą służyć zaplanowane w toku ewaluacji bieżącej badania ankietowe wśród uczestników projektu. Ankieta początkowa (przed rozpoczęciem warsztatów) ustali punkt odniesienia dla Ewaluatora, a ankiety przeprowadzone po zakończeniu warsztatów i praktyk w przedsiębiorstwach zobrazują wzrost wiedzy i umiejętności Beneficjentów Ostatecznych.

Logiczną konsekwencją powyższych ustaleń jest także stwierdzenie, iż w przypadku celów szczegółowych stan początkowy należy określić jako zerowy. Postęp w ich osiąganiu będzie definiowany na podstawie danych obrazujących/dowodzących wypracowanie produktów oraz rezultatów projektu.

2 Podsumowanie ewaluacji bieżącej projektu

2.1 Sprawozdanie z ewaluacji bieżącej – czerwiec 2012 r.

Zgodnie z harmonogramem ewaluowanego projektu w miesiącu czerwcu 2012 r. realizowano prace w ramach następujących Zadań:

- 1) Zadania 6 – „Zarządzanie projektem”;
- 2) Zadania 5 – „Upowszechnianie rezultatów projektu i działania wspierające”;
- 3) Zadania 4 – „Ocena pilotażowej edycji wdrożenia programu kształcenia dla nauczycieli kształcenia zawodowego w przedsiębiorstwach”.

Ad. 1

W analizowanym przedziale czasu w ramach zarządzania projektem kontynuowano i zakończono prace organizacyjne, niezbędne do prawidłowego funkcjonowania przedsięwzięcia. Obok zadań stałych takich jak rozliczanie, sprawozdawczość i monitoring, zespół zarządzający projektem:

- wspierał działania związane z realizacją badań fokusowych z udziałem Beneficjentów Ostatecznych;
- wspierał działania związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem konferencji podsumowującej projekt;
- wspierał działania w ramach upowszechniania przedsięwzięcia.

Proces zarządzania projektem miał charakter równościowy – w podejmowaniu kluczowych decyzji brali udział zarówno mężczyźni, jak i kobiety.

Ad. 2

Prowadzono i zakończono bieżącą aktualizację portalu internetowego – między innymi dodano informację o postępach realizacji przedsięwzięcia (zakładka „Aktualności”) oraz zdjęcia dokumentujące przebieg sesji fokusowych z udziałem Beneficjentów Ostatecznych oraz konferencji podsumowującej (zakładka „Galeria”). W analizowanym okresie witryna była rozwijana pod względem zawartości merytorycznej oraz funkcjonowała prawidłowo pod względem technicznym (dostęp do zakładek, możliwość pobierania plików, funkcjonowanie odnośników). Ponadto, opublikowany artykuł sponsorowany podsumowujący realizację projektu oraz wyemitowano ogłoszenia prasowe i radiowe informujące o zakończeniu przedsięwzięcia.

Proces promocji i upowszechniania projektu miał charakter równościowy – wykorzystywał zarówno wizerunek kobiet, jak i mężczyzn.

Ad. 3

W czerwcu 2012 r. prace w ramach Zadania 4 można podzielić na 3 zasadnicze grupy. Pierwsza grupa realizowanych działań to dokończenie cyklu sesji fokusowych z udziałem Beneficjentów Ostatecznych, w ramach których ocenie została poddana efektywność wdrożenia programu kształcenia zawodowego w przedsiębiorstwach, a w konsekwencji nastąpiło opracowanie „Raportu z przebiegu sesji fokusowych z udziałem Beneficjentów Ostatecznych”.

W ramach drugiej grupy kontynuowano i zakończono przygotowywanie:

- „Rekomendacji z zakresu opracowywania programów doskonalenia zawodowego dla nauczycieli kształcenia zawodowego w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym”;
- „Rekomendacji z zakresu wdrażania i realizacji programów doskonalenia zawodowego dla nauczycieli kształcenia zawodowego w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym”;
- publikacji podsumowującej projekt pt. „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie programu doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym”.

Trzecia grupa, to prace związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem konferencji podsumowującej projekt (wynajem sali, catering, zamówienie zestawów konferencyjnych dla uczestników, zaproszenie prelegentów).

Zgodnie z wymogami wniosku o dofinansowanie „Raport z przebiegu sesji fokusowych z udziałem Beneficjentów Ostatecznych” stanowi podsumowanie badań, jakie z wykorzystaniem techniki zogniskowanego wywiadu grupowego przeprowadzono wśród nauczycieli uczestniczących w projekcie. Kluczowe znaczenie ma rozdział 3 ww. publikacji będący relacją z zarysowanej powyżej diagnozy. Jego treść potwierdziła realizację zakładanej liczby – 5 wywiadów, w których wzięło udział 49 spośród 50 Beneficjentów Ostatecznych. Scenariusz sesji przewidywał podział dyskusji na 4 etapy:

- 1) *Wprowadzenie – omówienie celu i metody badania, przedstawienie moderatora i auto-prezentacja uczestników.*
- 2) *Rozgrzewka – krótka dyskusja na temat sytuacji szkolnictwa zawodowego oraz systemu doskonalenia nauczycieli kształcących na potrzeby branży informatyki i telekomunikacji.*
- 3) *Ocena programu doskonalenia zawodowego – najdłuższa część wywiadu, w trakcie której pozyskiwano opinie beneficjentów ostatecznych na temat poszczególnych ele-*

mentów programu (zarówno w aspekcie formalnym, np. czas trwania, jak i merytorycznym, np. dobór treści zajęć).

- 4) Podsumowanie i rekomendacje dotyczące konstruowania oraz wdrażania podobnych programów doskonalenia zawodowego.

Z kolei analizę wyników pogrupowano w następujące bloki:

- 1) ocena szkolnictwa zawodowego i systemu doskonalenia zawodowego nauczycieli;
- 2) ocena programu doskonalenia zawodowego opracowanego w ramach projektu:
 - rekrutacja do projektu;
 - program doskonalenia zawodowego (dokument);
 - organizacja i przebieg warsztatów;
 - organizacja i przebieg praktyk;

Raport zamyka *Podsumowanie* mające formę prezentacji postulatów sformułowanych przez respondentów w toku badań fokusowych, które stanowią fundament dla bardziej szczegółowych propozycji, jakie powinny zostać zawarte w obu pakietach rekomendacji.

Poza wymogiem zaprezentowania treści na konferencji podsumowującej projekt, wniosek o dofinansowanie nie formułował innych wytycznych odnośnie zawartości „Rekomendacji z zakresu opracowywania programów doskonalenia zawodowego dla nauczycieli kształcenia zawodowego w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym” oraz „Rekomendacji z zakresu wdrażania i realizacji programów doskonalenia zawodowego dla nauczycieli kształcenia zawodowego w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym”. Niemniej jednak w zakresie ewaluacji należy przedstawić jeden zasadniczy wniosek wskazujący na właściwy sposób przygotowania obu dokumentów. W każdym z pakietów można wyróżnić 2 zasadnicze części:

- rozdziały oparte na analizie desk-research (rozdziały 1-3 w pierwszym z ww. opracowań i rozdziały 1-4 w drugim);
- rozdziały oparte na wynikach badań przeprowadzonych w ramach projektu (rozdział 4 w pierwszym z ww. opracowań i rozdział 5 w drugim).

Treść rozdziałów „empirycznych” wyraźnie wskazuje, iż przy formułowaniu poszczególnych zaleceń posłkowano się wynikami badań przedstawionymi zarówno w „Raporcie z przebiegu badań eksperckich Foresight” , jak i w „Raporcie z przebiegu sesji fokusowych z udziałem Beneficjentów Ostatecznych”. Było to działanie wpisujące się w przeznaczenie ww. raportów i cel powstania obu pakietów rekomendacji.

Ostatni produkt projektu mający postać publikacji tj. dokument „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie programu doskonalenia zawodowego dla nauczycieli kształcenia zawodowego

w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym” również został przygotowany zgodnie z wymogami wniosku o dofinansowanie ewaluowanego projektu i tym samym stanowi obszernie podsumowanie doświadczeń zebranych w projekcie. Po pierwsze, zawiera analizy rynku pracy w zakresie zapotrzebowania branż związanych z technologiami informatyczno-telekomunikacyjnymi na absolwentów szkół średnich (rozdział 3 i jego podrozdziały). Po drugie, przedstawia analizy innych programów doskonalenia zawodowego nauczycieli kształcących kadry na potrzeby sektora informatycznego i telekomunikacyjnego (rozdział 4 i jego podrozdziały). Po trzecie, pokazuje przebieg i efekty oceny efektywności projektu/programu (rozdział 5 i jego podrozdziały). Po czwarte zawiera streszczenie rekomendacji w zakresie opracowywania, wdrażania i realizacji tego rodzaju programów doskonalenia zawodowego (rozdział 5).

Dodatkowo, treść ewaluowanej publikacji obejmuje takie elementy, jak charakterystyka projektu (rozdział 1) i szkolnictwa zawodowego w Polsce (rozdział 2).

2.2 Podsumowanie ewaluacji bieżącej w okresie listopad 2010 r.-czerwiec 2012 r.

Ewaluacja bieżąca była prowadzona przez cały okres realizacji projektu, a jej rezultaty prezentowano w postaci comiesięcznych sprawozdań oraz okresowych raportów ewaluacyjnych przygotowywanych w cyklu kwartalnym. W tym miejscu należy podkreślić, iż podsumowanie ewaluacji bieżącej pierwszego miesiąca realizacji projektu znalazło się w raporcie początkowym, a podsumowanie ewaluacji bieżącej ostatniego miesiąca realizacji projektu zostanie zamieszczone w niniejszym raporcie końcowym.

Ewaluacja bieżąca/okresowa dotyczyła każdego z Zadań umieszczonych w harmonogramie projektu. Poniżej wymieniono elementy poszczególnych Zadań poddane ocenie wraz ze wskazaniem dokumentów, w których można znaleźć wyniki właściwych badań i analiz.

Zadanie 1 – „Opracowanie programu doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach przeznaczonych dla nauczycieli kształcących przyszłe kadry sektora informatycznego i telekomunikacyjnego”:

- 1) analiza treści „Strategii doskonalenia zawodowego nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu kształcących przyszłe kadry sektora informatycznego” – zob. miesięczne sprawozdanie z ewaluacji za styczeń 2011 r.;
- 2) analiza rezultatów seminariów dla kadry zarządzającej szkół i pracodawców – zob. miesięczne sprawozdanie z ewaluacji za luty i marzec 2011 r.;

- 3) analiza treści raportu „Realizacja praktyk i staży w przedsiębiorstwie dla nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu kształcących przyszłe kadry sektora informatycznego” – zob. miesięczne sprawozdanie z ewaluacji za maj i czerwiec 2011 r.;
- 4) analiza treści „Programu doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach przeznaczonych dla nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu kształcących przyszłe kadry sektora informatycznego i telekomunikacyjnego” – zob. miesięczne sprawozdanie z ewaluacji za czerwiec 2011 r.

Zadanie 2 – „Rekrutacja odbiorców wsparcia”:

- 1) analiza dokumentacji przygotowanej na potrzeby procesu rekrutacyjnego – zob. miesięczne sprawozdanie z ewaluacji za wrzesień 2011 r.;
- 2) analiza działań promocyjnych wspierających proces rekrutacyjny – zob. comiesięczne sprawozdania z ewaluacji w okresie listopad 2010 r. - wrzesień 2011 r.
- 3) analiza efektów działań rekrutacyjnych (charakterystyka zgromadzonej grupy docelowej) – zob. ewaluacyjny raport okresowy nr 5.

Zadanie 3 – „Pilotażowe wdrożenie programu doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach przeznaczonych dla nauczycieli kształcących przyszłe kadry sektora informatycznego i telekomunikacyjnego”:

- 1) audytoryjne badanie ankietowe grupy docelowej przed rozpoczęciem warsztatów (na pierwszych zajęciach w ramach bloku warsztatowego „Administrowanie sieciami komputerowymi”) – zob. ewaluacyjny raport okresowy nr 5;
- 2) audytoryjne badanie ankietowe grupy docelowej po zakończeniu warsztatów (na ostatnich zajęciach w ramach bloku warsztatowego „Grafika komputerowa”) – zob. ewaluacyjny raport okresowy nr 5;;
- 3) audytoryjne badanie ankietowe grupy docelowej po zakończeniu praktyk w przedsiębiorstwach – zob. ewaluacyjny raport okresowy nr 6.

Zadanie 4 – „Ocena pilotażowej edycji programu doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach przeznaczonych dla nauczycieli kształcących przyszłe kadry sektora informatycznego i telekomunikacyjnego”:

- 1) analiza treści „Rekomendacji w zakresie opracowywania programów doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz „Rekomendacji w zakresie wdraża-

nia i realizacji programów doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu” – zob. niniejszy ewaluacyjny raport końcowy;

- 2) analiza treści publikacji pt. „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie programu doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu” - zob. niniejszy ewaluacyjny raport końcowy;
- 3) analiza rezultatów konferencji podsumowującej projekt – zob. niniejszy ewaluacyjny raport końcowy.

Zadanie 5 – „Upowszechnianie rezultatów projektu i działania wspierające”:

- 1) analiza spójności prowadzonych działań promocyjno-upowszechniających – zob. ewaluacyjny raport początkowy, niniejszy ewaluacyjny raport końcowy oraz comiesięczne sprawozdania z ewaluacji w okresie listopad 2010 r. - maj 2012 r.
- 2) analiza zawartości i funkcjonowania portalu internetowego projektu – zob. ewaluacyjny raport początkowy, niniejszy ewaluacyjny raport końcowy oraz comiesięczne sprawozdania z ewaluacji w okresie listopad 2010 r. - maj 2012 r.

Zadanie 5 – „Zarządzanie projektem”:

- 1) analiza postępów rzeczowych realizacji projektu – zob. ewaluacyjny raport początkowy, niniejszy ewaluacyjny raport końcowy oraz comiesięczne sprawozdania z ewaluacji w okresie listopad 2010 r. - maj 2012 r.
- 2) analiza wniosku o dofinansowanie projektu – zob. ewaluacyjny raport początkowy, niniejszy ewaluacyjny raport końcowy oraz comiesięczne sprawozdania z ewaluacji w okresie listopad 2010 r. - maj 2012 r.

Celem ewaluacji bieżącej/okresowej była przede wszystkim ocena przebiegu projektu pod kątem merytorycznym, a tym samym diagnozowanie dostosowania działań projektowych do potrzeb grupy docelowej oraz określenie postępu w osiąganiu produktów, rezultatów i celów projektu. W pierwszym przypadku najistotniejszą rolę odegrały comiesięczne sprawozdania, w których przedstawiono szczegółowe analizy wykonanych prac i produktów będących ich następstwem. W drugim obszarze kluczowe znaczenie miały raporty okresowe – w każdym z nich zaprezentowano, jakie zmiany nastąpiły w zakresie zakładanych produktów, rezultatów i celów. Spośród siedmiu raportów okresowych, z punktu widzenia celów projektu i celów samej ewaluacji najważniejsza była zawartość raportu okresowego nr 5 za okres październik-

grudzień 2011 r. i raportu okresowego nr 6 za okres styczeń-marzec 2012 r. Na podstawie przedstawionych tam wyników badań ankietowych wśród Beneficjentów Ostatecznych możliwe było stwierdzenie osiągnięcia twardych i miękkich rezultatów projektu, a co za tym idzie celów szczegółowych nr 1-2 i 4 (wypracowanie celu szczegółowego nr 3 potwierdzono w raporcie okresowym nr 7. Poniżej przytoczono najważniejsze wnioski z ww. raportów okresowych.

Raport okresowy nr 5

Na podstawie wyników ankietowych badań ewaluacyjnych należy dokonać pozytywnej ewaluacji w zakresie przeprowadzenia przez Projektodawcę zajęć w ramach warsztatów wprowadzających. Po pierwsze, w ocenie ponad 90% Beneficjentów Ostatecznych (zob. Wykres 5 – suma wariantów „zdecydowanie tak”, „tak” i „raczej tak”), udział w każdym z rodzajów warsztatów przyczynił się do wzrostu wiedzy i umiejętności. Potwierdzeniem tego stanu rzeczy jest również istotny wzrost samooceny wiedzy i umiejętności respondentów w zakresie każdego zagadnienia poruszanego w toku zajęć (zob. Wykres 9 – średnio o około 36% w kategorii ogółem, 40% u kobiet i 35% u mężczyzn). Po drugie, wszyscy respondenci pozytywnie ocenili sposób prowadzenia warsztatów (zob. Wykres 6) oraz przygotowanie trenerów (zob. Wykres 7). Szczególnie wysokie oceny (ponad 60-procentowy udział wskazań wariantu „bardzo dobrze”) uzyskały warsztaty „Administrowanie sieciami komputerowymi” oraz „E-learning w praktyce”, a także ich prowadzący.

W poprzednim raporcie okresowym stwierdzono, iż materiały szkoleniowe i dydaktyczne przygotowane na potrzeby warsztatów wprowadzających zostały opracowane w sposób odpowiadający potrzebom Projektodawcy tj.

- *zostały zaadresowane do konkretnej grupy odbiorców;*
- *zakres omawianego materiału został dostosowany do czasu jaki przeznaczono na realizację każdego bloku warsztatowego;*
- *zawierają zestaw wytycznych dla prowadzącego zajęcia odnośnie przebiegu i efektów warsztatów;*
- *zawierają liczne i dobrze opisane przykłady ćwiczeń praktycznych.*

Opinie respondentów (zob. Wykres 8 – niemal 100% odpowiedzi pozytywnych) potwierdziły, iż zawartość merytoryczna materiałów szkoleniowych była odpowiednia i przydatna dla ich odbiorców.

Raport okresowy nr 6

Niemal 90% Beneficjentów Ostatecznych dokonało pozytywnej oceny ogólnej przebiegu praktyk (zob. Wykres 2 – suma wariantów bardzo dobrze, dobrze i raczej dobrze). Większość pozostałej grupy respondentów nie potrafiła sformułować jednoznacznej opinii w tym zakresie. Podobny odsetek ankietowych uznał, iż w trakcie praktyk można było zastosować wiedzę zdobytą w trakcie warsztatów (zob. Wykres 3). Potwierdzeniem pozytywnego spojrzenia Beneficjentów Ostatecznych na praktyki są jedynie sporadyczne uwagi ankietowanych na temat organizacyjnej strony zajęć praktycznych w przedsiębiorstwach.

Zasadniczym oczekiwanym rezultatem praktyk, było poszerzenie przez Beneficjentów Ostatecznych o co najmniej 80% wiedzy i umiejętności z zakresu nowoczesnych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych stosowanych w warunkach środowiska pracy w firmach sektora informatycznego i telekomunikacyjnego. Jak pokazuje rozkład odpowiedzi przedstawiony w części A Tabeli 1, 82% respondentów (40 osób) uznało, iż powyższy efekt został osiągnięty, 12% (6 osób) nie wyraziło w tym zakresie jednoznacznej opinii, a 6% (3 osoby) uznało, iż zakładany rezultat nie został osiągnięty.

W efekcie udziału w warsztatowo-praktycznej części projektu, Beneficjenci Ostateczni zwiększyli w zakładanym stopniu wiedzę na temat stereotypów i barier prowadzących do dyskryminacji zawodowej ze względu na płeć, niepełnosprawność czy pochodzenie – zob. część G Tabeli 1 – pozytywną opinię w tym zakresie przedstawiło 75% respondentów (37 osób), 16% (8 osób) nie wyraziło jednoznacznej opinii, a 8% (4 osoby) uznało, iż zakładany rezultat nie został osiągnięty.

Dzięki udziałowi w zajęciach zorganizowanych w ramach projektu, u Beneficjentów Ostatecznych nastąpiły również zmiany zdefiniowane w postaci rezultatów miękkich. W zależności od rezultatu pozytywne opinie wyrażało od 82% (40 osób) do 92% (45 osób) respondentów (zob. część B-F Tabeli 1). Pozostałą część, stanowiła przede wszystkim grupa niezdecydowanych oraz w zależności od rezultatu od 1 do 3 osób, diagnozujących brak wystąpienia u nich danego rezultatu.

Odnosnie skomentowanych powyżej wyników, należy zauważyć, iż w projekcie założono bardzo wysoki – 80% wskaźniki wzrostu w zakresie rezultatów miękkich. Wskazanie odpowiedzi neutralnej lub negatywnej przez respondentów nie oznacza braku wzrostu, ale należy to interpretować jako wystąpienie nieco mniejszego wzrostu wiedzy/umiejętności lub innych cech.

Na zakończenie należy podkreślić, iż projekt jako całość (warsztaty + praktyki) spełnił oczekiwania 90% Beneficjentów Ostatecznych (zob. Wykres 4). Pozostałe 10% wskazało wariant trudno powiedzieć, nie wystąpiły oceny negatywne. Jeżeli chodzi o końcową fazę przed-

sięwzięcia, to 1/3 ankietowanych wyraziła zainteresowanie udziałem konferencji podsumowującej projekt (zob. Wykres 5). Niemal 2/3 nie było w tym względzie zdecydowanych – z uwagi na to rekomenduje się Projektodawcy podjęcie działań zachęcających nauczycieli do przybycia na wydarzenie zamykające przedsięwzięcie, które zostało przez nich tak dobrze ocenione i przyniosło im w mniejszym lub większym stopniu oczekiwane korzyści.

3 Ewaluacja końcowa – analiza stanu końcowego/ wnioski końcowe

W ramach realizacji projektu „Nauczyciel w teorii i praktyce. Program doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym” zaplanowano wypracowanie określonego zestawu produktów, osiągnięcie szeregu rezultatów o charakterze twardym i miękkim oraz czterech celów szczegółowych i jednego celu głównego.

Na podstawie danych uzyskanych od Projektodawcy oraz analiz treści poszczególnych publikacji, należy potwierdzić dostarczenie w wyniku realizacji projektu kompletu produktów tj.:

- 1 opracowania o charakterze strategicznym (strategia);
- 1 raportu z przebiegu seminariów;
- 1 programu doskonalenia zawodowego;
- 75 godzin zajęć „Podstawy administrowania sieciami komputerowymi”;
- 75 godzin zajęć „Grafika komputerowa”;
- 75 godzin zajęć „E-learning w praktyce”;
- 1 kompletu materiałów szkoleniowych;
- 1 kompletu materiałów dydaktycznych;
- 2 raportów z pilotażowego wdrożenia programu doskonalenia zawodowego;
- 2 pakietów rekomendacji dotyczących wdrażania programu doskonalenia zawodowego;
- 1 publikacji podsumowującej projekt;
- 1 konferencji;
- 1 portalu internetowego.

Wypracowanie większości z ww. produktów (strategia, raporty z seminariów, program doskonalenia zawodowego, raporty z wdrożenia programu doskonalenia zawodowego, rekomendacje, publikacja i konferencja podsumowująca, portal internetowy) bezpośrednio prowadziło do osiągnięcia celu szczegółowego nr 3 zdefiniowanego jako „Wypracowanie nowych rozwiązań organizacyjnych w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu we współpracy z pracodawcami”. Pozostałe produkty (materiały dydaktyczne i szkoleniowe, czas trwania zajęć w ramach poszczególnych bloków warsztatowych) przekładały się na osiągnięcie pełnego zestawu rezultatów twardej:

- 1) 50 nauczycieli kształcenia zawodowego wzięło udział w programie doskonalenia zawodowego w rzeczywistych warunkach środowiska pracy;
- 2) 50 nauczycieli kształcenia zawodowego ukończyło trzytygodniowe praktyki w przedsiębiorstwach (w rzeczywistości praktyki trwały dwa tygodnie);
- 3) 50 nauczycieli kształcenia zawodowego podniosło swoje kwalifikacje dzięki udziałowi w warsztatach oraz praktykach w przedsiębiorstwach;
- 4) co najmniej 4 przedsiębiorstwa (łącznie 8 firm) z sektora informatycznego i telekomunikacyjnego zostaną zaangażowane w realizację programu doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Weryfikacji rezultatów twardych dokonano w oparciu o pytania metryczkowe ankiet ewaluacyjnych oraz dane udostępnione przez Projektodawcę. Rezultat twardy nr 4 bezpośrednio prowadził do osiągnięcia przytoczonego już wcześniej celu szczegółowego nr 3. Pozostałe rezultaty twarde z kolei przyczyniły się najpierw do wypracowania pełnego zestawu rezultatów miękkich, które zdiagnozowano przede wszystkim za pomocą wyników badań ankietowych prowadzonych w toku warsztatów i praktyk:

- 1) grupa docelowa o min. 80% poszerzyła wiedzę i umiejętności z zakresu:
 - administrowania sieciami komputerowymi;
 - grafiki komputerowej;
 - e-learningu;
 - nowoczesnych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych stosowanych w warunkach środowiska pracy w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym;
 - stereotypów i barier prowadzących do dyskryminacji zawodowej ze względu na płeć, niepełnosprawność czy pochodzenie ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji panującej w zawodzie nauczyciela;
- 2) u członków grupy docelowej kształcenia zawodowego o min. 80% wzrosło/a:
 - zainteresowanie i motywacja do stałego podnoszenia kwalifikacji, w tym do udziału w realizacji innowacyjnych programów nauczania;
 - dostosowanie posiadanych umiejętności do realiów współczesnej gospodarki;
 - umiejętność poszukiwania wiedzy dotyczącej nowych rozwiązań technologicznych i stosowania ich w procesie dydaktycznym w kształceniu zawodowym;
 - jakość prowadzonego kształcenia zawodowego.

Wszystkie rezultaty miękkie projektu odnosiły się do takich kategorii jak: wiedza i umiejętności, motywacja, świadomość (dotyczy Beneficjentów Ostatecznych), co w naturalny spo-

sób powodowało, że ich osiągnięcie było warunkiem koniecznym do realizacji pozostałych trzech celów szczegółowych projektu – również odnoszących się do wyżej wymienionych kategorii:

- 1) podniesienia wiedzy grupy docelowej w zakresie administrowania sieciami komputerowymi, grafiki komputerowej oraz wdrażania e-learningu;
- 2) aktualizacji wiedzy i umiejętności praktycznych grupy docelowej w zakresie nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych stosowanych w przedsiębiorstwach, dzięki odbyciu praktyki zawodowej w przedsiębiorstwie z sektora informatycznego/telekomunikacyjnego;
- 3) zwiększenia świadomości grupy docelowej w zakresie stereotypów i barier prowadzących do dyskryminacji ze względu na płeć, niepełnosprawność czy pochodzenie w aspekcie funkcjonowania w pracy, zwłaszcza w zawodzie nauczyciela.

Osiągnięcie wszystkich czterech zaplanowanych celów szczegółowych było równoznaczne z realizacją celu głównego: wzmocnieniem potencjału grupy docelowej w zakresie posiadanych kompetencji i kwalifikacji zawodowych.

Podsumowanie

W toku realizacji ewaluacji w ramach projektu „Nauczyciel w teorii i praktyce. Program doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym”, stwierdzono dostosowanie tematyki i działań przewidzianych w toku ww. przedsięwzięcia do sytuacji problemowej i potrzeb grupy docelowej. Tym samym uprawniona stała się pozytywna ocena projektu pod kątem ewaluacyjnego kryterium trafności. W toku ankietowych badań ewaluacyjnych skoncentrowano się na zdiagnozowaniu stopnia osiągnięcia rezultatów projektu, a w konsekwencji zakładanych celów. Jak wynika z treści poprzedniego rozdziału udało się wypracować komplet zakładanych efektów. Tym samym sformułowano pozytywną ocenę wszystkich zasadniczych faz projektu (badawczo-przygotowawczej, szkoleniowo-praktycznej i oceniającej) pod względem ewaluacyjnego kryterium skuteczności.

Najpoważniejszy problem w zakresie realizacji projektu, jaki zdiagnozowano w toku ewaluacji dotyczył naboru Beneficjentów Ostatecznych. Proces rekrutacji trwał dwa miesiące dłużej niż zakładał to harmonogram projektu. Z uwagi na okres wakacyjny Projektodawca miał utrudniony kontakt z potencjalnymi uczestnikami, co nie pozwoliło zebrać planowanej liczby nauczycieli w zakładanym przedziale czasu. Obiektywne trudności z jakimi zetknął się Projektodawca, zostały uznane za uzasadnione przez Instytucję Pośredniczącą II stopnia, która przychyliła się do prośby o wydłużenie naboru. W związku z tą sytuacją zarekomendowano aby proces rekrutacji w projektach, w których odbiorcami wsparcia są nauczyciele nie był planowany na miesiące wakacyjne oraz czas bezpośrednio przed (czerwiec) i po wakacjach (wrzesień). Z uwagi, iż finalnie udało się zebrać zakładaną liczbę uczestników – opisany powyżej problem nie wpłynął na skuteczność realizacji projektu.

Na podstawie wyników badań ankietowych zrealizowanych wśród Beneficjentów Ostatecznych zdiagnozowano, iż przedsięwzięcia spełniło oczekiwania grupy docelowej. Obok zwiększenia wiedzy, umiejętności, motywacji i świadomości nauczycieli (rezultaty miękkie), jest to koronny argument przemawiający za pozytywną oceną projektu pod kątem ewaluacyjnego kryterium użyteczności.

Skuteczna akcja promocyjno-upowszechniająca oraz opracowanie i rozdystrybuowanie szeregu publikacji (szczególnie z fazy badawczo-przygotowawczej i oceniającej) daje podstawy do stwierdzenia, iż efekty i doświadczenia wyniesione z realizacji projektu Nauczyciel w teorii i praktyce. Program doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach dla nauczycieli kształcenia zawodowego w sektorze informatycznym i telekomunikacyjnym” będą miały charakter trwałe.